

*Р. Павленко, директор
Національної наукової медичної бібліотеки України,
заслужений працівник культури України,*

*П. Рогова, к. іст. н., директор
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
ім. В. О. Сухомлинського,
заслужений працівник культури України*

ВИСОКОПРОФЕСІЙНЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ

Бібліотеки національних академій наук : проблеми функціонування, тенденції розвитку : науч.-практ. и теорет. сб. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. И. Вернадского, МААН, Совет директоров науч. б-к и информ. центров; редкол.: А. С. Онищенко (пред.) [и др.]. – К., 2000–2010. – Вып. 1–8.

КОЛО видань, що професійно висвітлюють проблеми теорії і практики бібліотечної галузі, досить обмежене. Тому в бібліотечному середовищі уважно стежать за публікаціями нових журналів і збірників, які повідомляють про кардинальні зміни, що відбуваються в житті бібліотек в епоху інформатизації, вміщують матеріали, в котрих пропонуються шляхи збереження й розвитку цих закладів як важливих соціальних інститутів, інформаційних, соціокультурних, комунікаційних центрів.

Серед таких видань останніх років, разом із журналами «Библиосфера» (ДПНТБ СВ РАН, м. Новосибірськ), «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія» (Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ), «Бібліотечна планета» (Національна парламентська бібліотека України, м. Київ) «Бібліотечний форум України» (ТОВ НВП «Ідея», м. Донецьк), «Библиотечное Дело» (агентство «Информпланета», міста Санкт-Петербург – Москва), збірниками наукових праць із бібліотекознавства, книгознавства та інформатики Харківської державної академії культури, Львівського державного університету ім. І. Я. Франка, Національного університету «Львівська політехніка», Ніжинського та Кам'янець-Подільського національних університетів, хочеться назвати науково-практичний і теоретичний збірник «Бібліотеки національних академій наук: проблеми функціонування, тенденції розвитку», котрий видає Рада директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук – членів Міжнародної асоціації академій наук (МААН). Він виходить десять років, і за цей час побачили світ вісім випусків. Приємно відзначити, що в кожному з них розглядаються важливі практичні проблеми; пропонуються інноваційні шляхи їх вирішення, пов'язані з впровадженням сучасних високо-ефективних технологій; подається глибоке теоретичне осмислення впливу інновацій на зміни структури і функцій наукової бібліотеки, принципів організації її інформаційних ресурсів, діяльності з обслуговування користувачів, реорганізації системи підвищення кваліфікації, а точніше – перепідготовки спеціалістів. Тому збірник, в якому порушуються проблеми, що, перш за все, торкаються життєдіяльності бібліотек академічних закладів, становить незмінний інтерес для всіх наукових бібліотек, незалежно від виду і форми власності.

На сторінках видання достатньо уваги приділяється проблемам внутрішньовідомчої та регіональної взаємодії, міжнародного співробітництва бібліотек як факторам підвищення ефективності використання інформаційних ресурсів. Становлять значний інтерес і публікації, в яких подається теоретичне обґрунтування практики інноваційних перетворень, реформування галузі; розглядаються специфіка впровадження в бібліотечні процеси новітніх інформаційних технологій, проблеми створення оптимальної моделі фонду наукової бібліотеки, співвідношення в ньому традиційних і електронних носіїв інформації, гармонізації їхнього використання. Серед найважливіших тем – робота з різними категоріями користувачів на основі вивчення їхніх потреб та питання використання власних і мережевих ресурсів у процесі їх задоволення; створення проблемно-орієнтованих баз даних; організація перепідготовки кадрів.

У кожному з випусків представлено матеріали з історії бібліотек і бібліотечних зібрань, присвячені збереженню книги як пам'яті нації і пам'ятки культури, розвитку національної бібліографії. Це комплексні дослідження бібліотечної історії як складової вітчизняної культури з позицій інформаційного суспільства.

Особливий інтерес для керівників бібліотек становлять матеріали, в яких глибоко, з урахуванням особливостей сучасної епохи трансформацій, розглядаються проблеми модернізації організаційно-управлінської діяльності. Взагалі слід зазначити, що, залежно від того, як змінюються акценти в бібліотечній практиці, змінюється й проблематика публікацій збірника, виникають спроби теоретичного осмислення нагальних проблем бібліотечно-інформаційної сфери. Свідченням цього є поява нових рубрик: «Проблеми термінології і стандартизації», «Інформаційно-пошукові мови», «Книговидання в системі наукових комунікацій», «Соціальні інформаційні комунікації», «Правові аспекти функціонування інформації» тощо. Особливо цінним є те, що запропоновані авторами конкретні методичні й технологічні рішення проблем спираються на розроблені ними концептуальні підходи, результати проведених бібліотекознавчих досліджень.

Привертає увагу склад міжнародної редакційної колегії, до якої входять переважно директори наукових бібліотек і науково-інформаційних центрів ака-

демій наук – членів МААН (голова редакційної колегії – голова Ради директорів академік НАН України О. Онищенко). Це визнані науковці, керівники бібліотечної галузі Азербайджану, Білорусі, Латвії, Казахстану, Киргизії, Росії, Таджикистану, Узбекистану, України.

Варто відзначити велику практичну значимість і високий рівень теоретичних узагальнень матеріалів спеціалістами БПН РАН, ДПНТБ СВ РАН, ЦНБ НАН Білорусі, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Матеріалам окремих випусків передують редакційні статті голови редакційної колегії, голови Ради директорів академіка НАН України О. Онищенка.

Для більшості фахівців, стурбованих труднощами й суперечностями розвитку бібліотек перехідної доби, збірник особливо цінний тим, що його автори не лише розглядають актуальні проблеми діяльності наукових бібліотек та інформаційних центрів, а й роблять спроби прогнозувати напрями подальшого розвитку цих установ з урахуванням національної специфіки та загальноєвропейських і світових тенденцій розбудови бібліотечно-інформаційної сфери.

Сподіваємося, що цьому виданню і надалі будуть притаманні глибина та високопрофесійний підхід до вирішення й осмислення проблем розвитку бібліотек, трансформації бібліотечно-інформаційної галузі в інформаційному суспільстві.

ПОДІЇ. ФАКТИ

І. Сварник,

директор Львівської обласної універсальної бібліотеки

КНИГИ В ДАР

НАПРИКІНЦІ 2010 р. Львівська ОУНБ отримала цінний дар – добірку рідкісних українознавчих видань останньої чверті XIX – першої чверті XX ст. Ініціатором добродійної акції став Фонд ім. Григорія Нудьги в особі голови правління А. Бурдейного. Протягом кількох років він комплектував цю збірку: розшукував і купував окремі томи в антикварних магазинах, у колекціонерів, власників приватних книгозбірень.

Під час урочистого передання книг бібліотеці пан Бурдейний нагадав її працівникам, а також журналістам про життєвий шлях подвижника української культури Г. Нудьги, його багату спадщину в царині дослідження фольклору, історії культури й літературознавства, розповів про діяльність Фонду, який носить ім'я вченого, приміром, про видання досі неопублікованих праць, зокрема його *opus tagnum* – фундаментального двотомного дослідження «Українська дума і пісня у світі» (1997–1998), наукових робіт «Козак, філософ, поет» (2002; про Гр. Климовського, автора пісні «Їхав козак за Дунай»), «У колі світової культури» (2006).

Як слушно зауважив А. Бурдейний, фольклорні видання, зібрані Фондом, є своєрідним продовженням справи життя Г. Нудьги. Це матеріали етнографічних експедицій – пісні, думи, казки, легенди, народні оповідання, перекази, прикмети, повір'я, приказки, загадки, записані В. Гнатюком, М. Гнідичем, Б. Грінченком, А. Димінським, Ф. Колессою, І. Франком, П. Чубинським, Д. Яворницьким та іншими відомими етнографами й фольклористами на всіх українських етнічних теренах: Чернігівщині, Харківщині, Полтавщині, Київщині, Черкащині, Катеринославщині, Вороніжчині, Волині, Поділлі, на пограниччі з Білоруссю і Польщею, а також багатющі матеріали, зібрані в XIX ст. у Галичині, на Покутті, Холмщині й у Карпатах польським ученим О. Кольбергом. У сукупності це колосальний масив народо-

знавчої інформації й неоране поле для досліджень молодих науковців.

Найбільш ранне серед цих видань – «Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край» (Петербург, 1872–1878, т. 2–5). Експедицією Російського географічного товариства в Україну керував автор слів українського гімну П. Чубинський. Вона працювала на Харківщині, Чернігівщині, Полтавщині, Катеринославщині, а на Правобережжі – у Київській, Волинській, Подільській, Гродненській і Седлецькій губерніях. Найпізнішим виданням українською мовою є випущений Етнографічною комісією УАН у Києві в 1928 р. том «Казки та оповідання з Поділля» А. Димінського (зібрані в середині XIX ст.). А найпізніше за датою є латинське видання – вісім томів із повного зібрання творів О. Кольберга 1962–1970 рр., які підготувало Польське народознавче товариство. Хоча фактично це факсимільне відтворення видання 1882–1907 рр., лише доповнене в XX ст. неопублікованими матеріалами Кольберга в томі «Карпатська Русь».

Найбільше за кількістю томів видання – «Галицько-руські народні приповідки», зібрані, впорядковані та прокоментовані І. Франком. Вони вийшли у шістьох випусках протягом 1901–1910 рр. у Львові як томи X, XVI, XXIII, XXIV, XXVII і XXVIII «Етнографічного збірника» НТШ. У XIX томі зібрано коломийки, записані В. Гнатюком. Ще три томи – XIII, XXI та XIV («Матеріали до української етнології») – складають галицькі народні пісні та українські народні думи (слова і ноти), розшифровані з фонографа С. Людкевичем і Ф. Колессою. Знаменно, що частину цих творів записано з голосу Лесі Українки.

Однак ця діяльність Фонду ім. Григорія Нудьги не дала б таких щедрих плодів, якби не фінансова допомога народного депутата П. Писарчука. Вже на перший рік він допомагає реставрувати церкви, замки тощо, а недавно долучився до поповнення фондів